

In Topicoꝝ Cicero. Comentario. lib. ii.

bet duas remoueris: vna tñ pmanferit: libez necessa-
rio pntebere. Siue. n. censu tñ: siue vdicta: siue testa-
mento sit liber factus: libez eē cōstat. g. I bis nisi oēs
spēs semoueris: non potes destruere qd in questione
ppositū est. At si affirmare velis: atq; astruere: suffi-
cit tñ vnāquālibet spēs demonstrare: vt si velis ofide-
re libez: sat est: vt mōstres aut vindicta: aut cēsu: tes-
tamentoue libez scñ: qd si destruere velis nō suffi-
cit ofidere: aut censu: aut vindicta: aut testō libez nō
esse scñ. S; nullo mō eoz modoz ad libertatē venis-
se. Itaq; I bis ptibus q spēs sunt: si destruere velis:
cūctis vtēdū est: si astruere vna sufficiat. At vō be p-
tes q sunt mēbra: dñio mō sunt: si destruere velis: sat
erit vnaz seiungas. si astruere: cuncta adesse necessa-
rio cōprobabis. nā si velis ofidere nō esse domū: suf-
ficiat vt aut fundamēta nō eē dicas: aut parietes: aut
tectā. nā quicqd hoz defuerit: domus nō pōt appella-
ri. At si velis ofidere domū esse: nisi cūcta in vnū cō-
iuntes id qd pponis: nō valebis astruere. Oēs vō
hi loci a ptius enumeratiōe ducūt: q; in bis ptib; q
spēs sūt: cuncte ptes enūerant: vt destruas. Qd ē igitur
in pposito Liceronis exēplo argumētū a ptiu enu-
meratiōe deducti: An is quē seruū fuisse pstitit: liber
sit is quē suū fuisse pstitit: subiectus ē terminus. liber
vō pdicat. neutz igitur eoz terminū ad argumētū du-
cere poterim: de qb; n. dubitat: ipsi fidē dubitatiōi
facere nō possūt: video igitur qd I altero eoz sit. qm vō
ptes ofis I eo sūt: cuius ptes sūt: qm q; libertas data hz
paz ptes: sumo eas atq; dinumero: r regro an vlla
eaz ptiu videat esse subiecto: s; nulla inest. Cōcludā
igitur nō eē libez. Tñ māifestū demonstrat: nō solū ab
eo termino q subiectus ē: argumēta sumi posse: vey et
ab eo q ē pdicat. Mā pus exēplū quo demonstrabat.
Juris ciuile sciaz eē vtilē: ius ciuile qd subiectū erat
diffiniuit: ductūq; I de argumētū rei dubie fecit fidē.
Hic vō libtat; ptes enūerant: qui ē terminus pdi-
cat. Est igitur vt dcm ē qd: An quē seruū esse cōsti-
terit: liber sit: Terminus is quidē quē seruū esse p-
stitit subiectus est pdicatus vō liber: in ipso. i. I predicato
ptes sunt que enūerant: a qua enumeratiōe dñ tras-
bitur argumētū: sit argumētū I ipso ex ptiu enu-
meratiōe. Nācia ppō cuius ptiu nihil rei pposite copu-
latū est: ei ne totū quidē eē pōt cōiunctū. Hic videt
eē dubitādū: nū locus a toto: atq; a ptib; idē sit: cum
oēs ptes totū faciāt: si cōiungant. Sed rhdebitur: cū
sit argumētū ab enumeratiōe ptius: totū diuidit nō
cōiungit: diuidēdo. n. argumētatio pcedit. Mā q; quis
ptez cuiuslibet sūperit: eo ipso: q; ptē sūperit rē vē
esse partitus. Qui vō rē diuidit: dissipat: potius q; cō-
ficit totū s; restare adhuc ābiguitas pōt nō diffini-
tio quoq; iuolutā nois significationē explicat p qdā
substātiāliū ptiu enumerationē: Enumeratio vō par-
tius qdā ipsaz a se ptiu dissipatio est. S; aliud ē rei
ptes enumerare: aliud diffinitionis. Mā rei ptes ea-
re cuius ptes sūt semp mīozes sūt vt caput: vel torax
vel cetera mēbra toto hōse: ptes vero definitionis to-
ta re q diffinit: si scāles sūt pbāt eē maiores vt aial
hōie maius est. Itēq; rōnale mortale eundē hōsem:
velut maiora pntēt: r sūt singule ptes diffinitōis ei
q est aial rōnale mortale. Partitio igitur sumit ptes
rei q; ptitur semp mīozes. Que vō sumit definitio:
vlla sūt p se tota; r pntētie diffinitio: q;uis posita I
diffinitōe ptes hāt: vt I bis q; superi; exēpla pposui:
facile intelligi pōt. Tñ māifestū est locū a toto: q dif-
finitōis est: r locū a ptius enūeratiōe esse diuersos.

Tū notatio: cū ex verbū vi argumētū aliq; elicif
hoc modo cū lex. Eliafantia assiduo vidicē assiduū
esse iubet. Locupletē iubet locupletī. Locuplex ē
assiduus vt ait elius appellatus ab ere dando.

Terti; eoz q in ipso sūt loc; a notatiōe ē cōstitutus.
Notatio ē qdā nois itēptatio. Nōmē vō sp in ipso ē
vt. n. diffinitio id q in noie iuolute declarat expedit
atq; diffūdit: ita ēt nomē id qd a diffinitōe euolute
dī: iuolute cōfuleq; designat. q; si diffinitio I ipso ē: nō
mē quoq; I ipso eē de q; agit: nō pōt dubitari. Et no-
tatiōe at loc; vocat; ē: q; nomē oēs rē notat atq; signi-
ficat. Videt igitur q alteri; cāz suscipit vindicādā: ve-
luti quos nūc pcuratores vocam;. Lex igitur eliafantia
assiduo vidicē assiduū esse iube. Queritur vtrum
cū lex eliafātia vidicē velit eē assiduo assiduū: locuple-
tē velit locupletī. Hic igitur subiectus qdē terminus ē: lex
eliafantia vidicē volens assiduo assiduū: pdicat; vō
locupletē locupletī ipsos igitur terminos nō potero ad-
fidē qōnis adducere. De ipsis. n. de qb; ābigit: nulli
effici fides pōt. Quero igitur qd I ipso; altero sit: ac vi-
deo vnū eoz terminus eē legē eliafātiā. q; assiduū as-
siduo vidicē eē decernat. i. subiectū hui; oionis itēp-
tor ptē: q; ē assiduū qd. n. ē assiduū aliud nisi asses dās.
asses vō dāt nisi locuplex nō pōt. assiduū igitur locuplex
ē. Cū igitur lex eliafātia assiduo vidicē assiduū eē cō-
stituat: locupletē iubet locupletī: assiduus quippe est
locuples a dādo ere noiatas. Argumētū igitur hoc tras-
ctū ē ex eo loco: q est in ipso. i. a nois itēptatiōe. no-
mē. n. I ipso illo est: cuius nomen est: cui; itēptatio no-
tatio nūcupat. S; ab huius itēptatiōe factū ē ar-
gumētū. Igitur hoc argumētū ex eo loco est q; in ipso
.i. a noie: r eoz qui in ipso sūt: a notatiōe. i. a nois in-
itēptatiōe. Nācia ppō ē. itēptationes nois idē va-
lere q; nomē. S; paulo cōfusi; a Licerōe dicta argu-
mētatio maximū pstat errorē. Ita. n. dici oportuit: as-
siduus: ē q; asses dat: q; vō asses dat: locuplex ē assidu-
us igitur locuplex ē. Lex at eliafātia assiduū assiduo eē
vidicē iubet locupletē igitur locupletī vidicē eē pseris-
psit. Qd si ita dcm eēt: aptior argumentatio fuisset.
Tūc vō ita dixit. Cū lex eliafātia assiduo vidicē assiduo
eē iubet: locupletē iubz locupletī r. Subiun-
xit: vt ofideret locuplex eē assiduū hoc at tātūde valz
q; ait legē eliafātiā assiduo assiduū vidicē cū iubes-
ret esse: locupletē locupletī esse pcepisse: tāq; si dice-
ret q; assiduū ē locuples ē. Misi. n. is q; assiduus ē: locu-
plex sit: nō cōseq; vt cū lex eliafantia assiduū assiduo
vidicē eē iusserit locupletī r argumētū cōclusionē po-
rē posuit subiecti vō pbatōne. Cōclusio nāq; ē: cum
lex eliafantia assiduū assiduo vidicē velit eē: locuple-
tē iubet locupletī atq; hāc pmissit probatio vō ē assi-
duus eē locupletē ab ere dādo noiatas hāc stulit con-
clusiōi. Restat is loc; eoz q; I ipso sunt q; ducit ab affe-
ctis. Cui; expōnē: qm varia ē multiplexq; ei; diuisio
differam; ac pmi volūinis terminū hucusq; sistam;

Eiusdē Boetij I Topica Licer. Comentario; li. scōs.

Nam tam difficilimi operis cursu non sum
nescius mi patrici: quin labor hic noster
quem te adhortante suscepimus: dum iu-
dicio mltitudinis sperite aut eleuat; aut
pmitur: facile varijs reprehēsiōib; mor-
deatur. Nam r illi quibus hoc totum dis-
serendi displicet genus velut supuacaneum studium
familiari prauis mentibus cauillatiōe despiciū t. r q
maximū huius scie fructū putāt: sua ceteros segnitie
mentientes;

merentes: tãto nos opi pares eẽ nõ existimãt. quoz qdẽ priores si nõ inuidia laboris alieni extimatiõez p̄ munit: sed reprehẽsionis iudicio quoqz consentiunt: nullo modo ferendos esse puto. Multoqz i me libetĩ des- toseri prave opinionis inuidiã. ac nostris eos diffide- re viribz facillime patiar: poti qz tante discipline cal- care rõnez. Sz prob diuinã atqz bñanã fidẽ: q̄ eẽ hec hominũ prauitas: q̄ tãte eẽ iprudẽtie cecitas: vt pene sua sese ipsi cõfessioẽ cõdemnent. Nullus est. n. qui se vi- deri nolit peritissimũ differẽdi quin eẽt obiectare ipsi aliqd̄ z resoluerẽ obiecta conãt: z si facile id factu eẽt cuncti ad sciaz logice discipline velut ad cõmũia qdã sapiẽtie lucra cõcurrerẽt. Jã vò quid absurdi? fingi põt: qz q̄ probabilibus vt ipsi existimant argumentis inutile studiũ dialectice nitunt astruere. Quid. n. con- uenit differendi artem differendo puertere: vt cuius affectes opinionẽ: eiusdẽ despicias veritatẽ. Sed vt cãtor: ille discipulũ sibi ac musis canere iubebat: ita z ego quoqz inibi ac tibi: nõ muse: sed tãqz musarũ pre- sidi cecinerim atqz id qd̄ multo labore studioqz colle- gi: nõ rhetorica tñ facultate: vey dialectica eẽt subtili- tate depromã. Que vò sequũt bñõi sunt.

Ducuntur eẽt argumenta ex his rebz: que quo- dammodo affecte sunt ad id de quo queritur. Sz hoc genus in plures partes distributum est. Nam alia coniugata appellamz alia ex genere alia ex for- ma alia ex similitudine alia ex differentia alia ex cõ- trario alia ex coniunctis alia ex antecedẽtibz: alia ex consequẽtibz alia ex repugnantibus alia ex cau- sis alia ex effectis: alia ex comparatione maiorum aut partium aut minorum.

Postqz locos eos ex qbz argumenta ducuntur ges- mina partitioẽ distribuit: alios in ipso de quo agitur herere dicendo alios extrinsecus assumi: eumqz locũ q̄ i ipso de quo agit heret: i q̄ttuor spẽs secuit. i. a toto a partibus: a nota: ab affectis. Superioribus quidem tribus exempla subiecit. Que nos primo volumẽ qz tũ diligenter fieri potuit: explicauimus. Restat is locz que posuit quartũ. i. ab affectis: huius cũ multe sint species integri atqz indiuisi proponi non potuit exem- plum. Mã quoz facienda partitio est: meli p̄ singula membra dispositis aperiũt exemplis. Hunc igitur lo- cũ diuidit hoc modo. Locus qui ex affectis est partim ex coniugatis partim ex genere: partim ex forma descẽ- dit ex similitudine eẽt vel ex differentia: vel ex contrario nec non ex coniunctis: ex antecedẽtibz: z consequẽ- tibz: z repugnantibus ex causis etiaz atqz ex affectis causaz: z ex cõparatiõẽ maiorũ aut parium: vel mi- norum: que oĩa. Tullius paulopost cõuenientibz rerũ similitudinibus illustrat: Munc illud nobis dicendũ eẽ: q̄ sit affectoz natura z quid habeant. pprietatis. sunt enĩ affecta que quodãmodo ad aliquid referri possũt ad id ad quod referuntur. oĩa vò q̄ se aliqua relatiõẽ respiciunt: aut amica inter se: aut dissidentia conferũ- tur. Si amica vel substantialiter. vt genus forma: an- tecedentia: õña: cã: effectz. Vel in qualitate: vt coniu- gatũ: sũe: cõiunctũ: vel i quãtitate vt paria. Que vò sibi dissidẽtia cõferũt: partim a se differẽtia sunt tñ partim aduersa: sed aduersa partim in qualitate: vt cõ- traria vel repugnantia: partim in quantitate: vt ma- ius aut minus. Que cum ita sint: manifestum est: z amica sibi cognationis relatiõẽ cõiugi: z dissidentia hoc ipso qz sibi aduersa sint: ad seinuicem cõparari. Mã q̄ amica sũt: amicũ aica sũt z dissidẽtia a dissidẽti-

bus dissident. Ita igitur z genus forme genus est: z forma generis forma z antecedentia consequentium: z õña antecedentium: z causa effectũ cã z effectus cã: effectus z cõiugata coniugatis coniugata sũt z si- mile simili sũe z coniunctũ cõiuncto cõiunctũ z paria paribz paria z differẽtia differẽtibz differẽtia: z ma- iora maioribz maiora z minora minoribus minora sũt z õña õñis õña z repugnantia repugnantibz repugnan- tia sũt. Affecta igit sũt q̄ cũ a seinuicem diuersa ad se inuicẽ tñ referũt. Sz quo ordine Tullius superiõẽ des- scripsit locos: nos diffinitiones oibz apponemus. Eo- rũ igit q̄ ad seinuicem affecta dicunt in. D. T. dispu- tatione p̄ia sũt coniugata sed cõiugata voco: quecũ- qz ab vno nomine varia platione flectũt vt a iustitia iustus iustũ iuste. Nec inter se cũqz ipsa iustitia vnde eoz vocabulũ fluxit: cõiugata dicuntur. Genus vò qd̄ de multis spẽ differẽtibz i eo qz qd̄ eẽ p̄dicat vel vt aial d̄ de boie atqz equo q̄ specie differũt: z in eo qz qd̄ sit p̄dicat. Interrogãtibz. n. nobis qd̄ sit hõ vel equz. Rñdẽt aial. Quod genus licet necesse sit ab eo esse diuersũ cui genz est: cognatũ eẽt tñ qz ad id sũe relatiõẽ cõiungit. Spẽs eẽt eẽ: de q̄ genz supiõẽ p̄dicat: quã Cicero formã vocauit velut hõ aialis. Similitu- do est vnitas õilitatis. Mã duo q̄ sibi sũt sũia: eadẽ ne- cesse eẽ habere õilitatẽ. z qm̄ ipm̄ sibi sũe esse nihil põt aliud necesse est simile considerẽ. Sed aliud esse nõ poterit nisi fuerit in aliq̄ pte diuersũ. Ergo similia a se in alia qdẽ re diuersa sunt: i alia vero cõgruũt. In ea vero re q̄ sũm qualitatẽ congruũt: in ea esse sũia in- telligũtur: q̄ ad se similitudinis ipsiõẽ copulatiõẽ refe- rũt. Differẽtia eẽt q̄ vnũquodqz differt ab alio: vt hõ ab equo rõnabilitatis õria discrepat. Nec igit p̄dica- tione qdẽ p̄pe nature ad ea referẽt: quoz est differen- tia vt rõnabilitas ad hoies. Dissimilitudinis vò rõne ad ea qbus discrepat id cuius est differentia vt rõna- bilitas ad bouẽ. Cõtraria vò sũt: q̄ i eodẽ posita ge- nere longissime a se discrepãt vt albũ atqz nigz. que licet in vno qualitatis genere ponant: a se tñ qz logi- sime recedũt ea quoqz ad se r̄ferri nullz ignorat. Aliõ eẽ. n. qz sũt: aliud qz õria sunt. Qd̄. n. nigrũ est õle est. Quod vò õriũ eẽ: ab albo plurimũ discrepans est. Cõ- iuncta vò sũt: q̄ vniciqz rei sũntimã naturã tenet ve- lut timori palloz adiũctz est. Nec talia sunt vt sepiõ q̄ dem adiunctis sibi coherescãt: neqz tñ ex necessitate bis qbus vicina sunt adesse cogant. Nam sepe timo- ri palloz assistit: nõ tñ semp veluti cum dissimulatiõẽ p̄mitur metus atqz iõ verisimilia ex adiunctis argu- mẽta nascunt. Mã q̄cũqz cõiuncta sunt ea bis qbz ad- berent inditio esse solent. Sed de his i posteriore dis- putatione diligentiõẽ differã. Antecedẽtia vò sũt qbus positis aliud necesse est consequatur vt quia bellũ eẽ: eẽ inimicitias. Nec ordinis necessitatem tenent. Con- sequentia eniz ab antecedẽtibz separari nõ qũt: con- sequens vò est quicquid id qz antecedit insequit: vt inimicitie bellũ consequuntur: Nam si bellũ eẽ: ini- micitias esse necesse est habetqz locus hic illud nota- bile z spectandum: qz sepe que naturaliter priora sũt tamen ipsa sunt consequentia. Sepe z naturaliter an- tecedunt: z in propositione priora sunt. Namqz inimi- citie prius existere quã bella solent. Sed nõ possumz proponere inimicitias vt bellũ sequatur. Non eniz possumus vere dicere: si inimicitie sunt bellũ eẽ sed p̄- ponimus bellũ: z inimicitie q̄ natura priores sunt sub- sequuntur ita si bellũ est inimicitie sunt. Munc igitur inimicitie q̄ naturaliter bellũ p̄cedũt: eadẽ bella in p̄-

In Topicorum Cicero. Commentario. lib. ii.

positione comitantur at si dicatur si superbia est: odiosus est
 Supbia et naturaliter et in propositione odium precedit. prius enim superbia consuevit existere: post vero atque ex eadem
 supbia veniens odium sequitur. Nec interest utrum naturaliter
 quilibet res antecedit aliquid an vero consequitur dum id in propositione
 annotemur eam esse rem antecedentem: quod siue naturaliter
 prior sit siue posterior: alteram tamen rem secum necessa-
 rio trahat. Repugnancia vero intelliguntur quotiens
 id quod alicui prior naturaliter inuenitur est reliquo prior comparatur
 quam amicitia atque inimicitia sunt. Inimicitias vero comparatur
 sequitur nocendi voluntas: amicitia et nocendi voluntas repu-
 gnantia sunt hec quoque ad se similitudine referuntur. *Lata* est: quod precedere aliud efficitur: ut cum diei est so-
 lis ortus. Effectus est quod precedens causa perficit ut dies quem so-
 lis ortus emittit: Maior vero comparatio est: quotiens ei
 quod minus est: id quod maius est comparatur: ut si nemo innocens
 pelli in exilium dicitur: multo magis ne Tullius quidem: quod non
 nocens solus: verum etiam patrie fuit liberator. plus est
 enim patrie esse liberatorem quam innocenter. *Paria* vero quo-
 tiens inter se paria comparantur: ut si hic civis innocens pel-
 li in exilium non dicitur: quia innocens est: nec ille quidem qui est innocens
 carere patria iuste potest. Minor vero quotiens minora
 maioribus referuntur. ut si Licero liberatore patrie pre-
 mio neco dignum putavit: nemo enim putet premio dignum
 qui cum tamen innocens fuerit: nulla in re publica contulit merita.
 Nec itaque omnia cognata sibi esse: et ad se referri inuicem:
 et se velut eregide respicere nullus ignorat. *Magna* ut de
 cognatis primo loquimur: et iustitia ad id quod iustum vel id
 quod iuste fieri potest spectat: et enim qui iustus est perficit. Cetera
 quoque habent ad se si modo vocabuli cognitionem: verum et cu-
 iusdam nature congruentiam: ita tamen ut a se diuersa sint. Me-
 quod idem est iustitia quod iustus. *Quod* enim quicquid ab aliquo inflex-
 ctis est diuersum: eideque cognatum: a quo est profertur inflexum.
 Genus etiam cognatum esse ei cuius generis est. *Species* quam Licer-
 ro formam vocavit: dubium non est. Genus enim species generis est: et
 species generis species. itaque ad se inuicem referuntur: licet idem
 genus ac species non sint: Illud sane videndum est: quoniam quos nos
 species nuncupamus: eas Licero formas vocat. Cui quidem
 dum quod dicitur intelligitur: concedam libenter quibus voluerit uti
 nominibus: mihi vero non idem concedi potest. *Magna* quod explana-
 tionis luce professus est: in his verbis dicitur quod sunt in usu
 posita versari. Id autem quod supponit generi ut species quam
 forma potest nuncupetur: usus obtinuit. *Id* vero siue nisi si-
 mili siue esse non potest: et quod differt nisi a dissimili differ-
 re non potest. *Contraria* et diuersa intelliguntur esse diuersa. *Con-*
 iuncta etiam coniunctis adherescunt et quod sunt antecede-
 tia: aliquid quod potest consequi antecedit. Id est quod est conse-
 quens illud quod antecessit insequitur. *Quod* est repugnans re-
 pugnantia sibi inuenit intelligitur inimicum. *Lata* est effectus sui causa est
 Quod enim quis causa efficit: ei rei quam efficit causa est: effectus
 quoque causa alicuius effectus est. *Comparatio* vero maiora
 respicit minorum: vero maiora parium paria atque in omnibus ea
 natura esse deprehenditur: ut cum per se res quaedam sint diuer-
 se ab his ad quod referuntur: affecta tamen esse dum comparantur ap-
 pareant. diuersa vero esse ab his ad quod referantur: illa res
 approbat: quoniam nihil ad se ipsas referri potest. Que cum ita
 sint: iure affecta sunt nuncupata quod omnia ei loci quod ex affe-
 ctis ducit species: vel forme sunt. ipso etiam testate Licer-
 rone quod ait. Sed hoc genus in plures partes distributum
 est. *Lata* enim genus dicitur quod scindit a genere species esse signa-
 nit. Preterea omnia hec et nomen generis suscipiunt et dif-
 finitionem. Affecta enim sunt ad aliquid: quod ad id ad quod affe-
 cta sunt: referri queunt. coniuncta vero et genus et forma
 et cetera ad ea semper ad quod sunt affecta: referuntur. Sed ut
 in superioribus locis dictum est: quod in ipso de quo agitur beres-

batur: id est ex toto: ex partibus: ex nota. ut ex toto eo intellige-
 re termino: quod fuisse in questione propositus. Itemque ex ei-
 us partibus atque ex eius nota. Eodem modo est in his quod affecta
 sunt dicemus ad eum terminum affecta considerari: quod subie-
 cti vel predicati loco positum continet questionem. Superest
 nunc illud dicere: cur quod affecta sunt in ipso de quo agitur
 esse dicatur: etenim in ipso de quo agitur termino que-
 tuor locos esse signavit Licero. i. ex toto: ex partibus: ex
 nota: ex affectis. Quorum tria quidem superiora manifestum
 est in eo berere de quo agitur termino. *Diffinitio* enim cuius
 libet rei quod totum est: in illo ipso est: quod diffinitum. *Partes*
 et in ipso illo sunt: quod collectione coniungunt. *Nota* est in illo
 est: quod appellatione signat: affecta vero extrinsecus posita vi-
 detur quippe quod referunt ad id ad quod affecta sunt: quod non refer-
 rent nisi extrinsecus posita intelligerentur. Cur igitur ea etiam quod
 affecta sunt ad id de quo agitur: inter eos numeravit lo-
 cos: qui ipsi de quo queritur termino cohererent: dicen-
 dum est. Quoniam id quod adberere dicitur: non idem est ei: cui
 adberere predicatur. Que cum diuersa sint: cognate tamen
 quaedam intelliguntur esse coniuncta: veluti non idem est diffini-
 tio: quod ipsa res que diffinitione describitur. Si enim diffini-
 tio clarius quam est efficere potest. Manifestum est id quod diffinitur
 a diffinitione esse diuersum. Sed ideo berere diffinitio-
 nem in eo quod diffinitum dicimus: quod est ei cognata atque coniu-
 cta. Quippe que dum ei proprietatem significet: ab eius sub-
 stantia non recedit. *Partes* etiam ac note diuersa sunt ab
 eo: quod vel copulantur: vel designant. Sed quod ille propositum
 terminum iungunt: ille signat: habentes aliquam cum propositum
 termino cognitionem: in ipso de quo agitur berere prohi-
 betur. Ita est in affectis licet extrinsecus sint neque idem sint
 quod ea sunt ad quod intelliguntur affecta. *Necessario* tamen quod alia
 quam cognitionem cum his habere considerantur: in ipsis berere
 dicuntur: ad quod affecta sunt. Qui vero eorum naturalis or-
 do sit: vel quod differentia: vel quod sit alia locorum partitio: in
 topicis differentiis opportunius expediendum sit tam-
 men cum exempla Liceronis que in his explicandis at-
 tulit: exposuero subiungam.

Coniuugata dicuntur quod sunt ex verbis generis eiusdem
 eiusdem autem generis verba sunt que orta ab vno va-
 rie commutantur: ut sapiens sapienter sapientia: hec verborum
 coniugatio dicitur ex quibus huius est argumentum. Si compa-
 scuus ager est. Jus est compascere.

Coniuugatio coniugatorum a Licero de plata talis est. Coniu-
 gata dicuntur: quod sunt ex verbis generis eiusdem. i. quod ab vno verbo
 variis inflectuntur modis. Ex eodem quippe genere verba sunt. Jus-
 titia iustus: iuste: iustum: et quicquid alia in diuersas possunt
 vocabulorum species inflecti. Quicquid enim ab vno quolibet
 orta varie commutantur: hec a grecis quod est οὐδὲν ἴστωρ
 dicitur: apud Latinos vero coniugata. *Magna* quod greci οὐδὲν ἴστωρ
 dicunt nos coniugationes appellamus. *Nec* autem sunt ut sapi-
 ens sapienter sapia: et quicquid in varias partes orationis: va-
 riasque inflexiones: ab vno quodam ducta cernuntur. Ex coniu-
 gatis igitur argumenti nascetur hoc exemplum est. Sit enim dus-
 bitabile: an in aliquo agro mihi atque vicio sit pascere
 liceat pecus. Id autem est: an ius sit compascere: subiectum igitur
 est ager: compascere vero predicatum. faciemus igitur argumē-
 tum hoc modo hic de quo queritur ager compascuus est in com-
 pascuo autem licet compascere in hoc igitur agro licet compa-
 scere. *Nec* igitur compascendi iuris argumentum ex compascuo
 sumptum est ex coniugato videlicet. *Compascere* enim et com-
 pascuum coniugata sunt. *Sumptum* vero est argumentum ius esse
 compascere: quoniam sit ager compascuus: sed coniugatum est compa-
 scuum ei quod est compascere. *A* coniugatis igitur sumptum est argu-
 mentum

mētā: q̄ cōiugatū ī ipso ē de quo agī. i. ī cōpascēdo oīa. n. ex eodē fluūt: ⁊ sui sūt p̄tinētia: atq; se respiciētia. factum est igit̄ argumētū ex eo qd̄ est in ipso ab affectis. i. a cōiugatis. Maxia vō propositio cōiugatorū ī eo q̄ cōiugata sūt. vñā. atq; eandē esse naturam vñā sic cui p̄uēit aliqd̄: huic ē cōiugatū ei⁹ posse sociari.

A genere sic ducitur argumentum. Quoniam argentum omne mulieri legatum est. non potest ea pecunia: que numerata domi relicta est: non esse legata. Forma enim a genere quo ad suum nomen retinet: nunq̄ seiungitur: numerata autē pecunia nomen argenti retinet. Legata igitur videtur.

Genus ē quod de qualibet sp̄e in eo q̄ qd̄ ē p̄dicat̄. In eo at̄ q̄ quid ē predicari dicitur: q̄ de quolibet sp̄e interrogātibus qd̄ sit id responderi cōuenit: ⁊ eius de q̄ respōdet̄ sp̄e substantiā mōstrat. Sēper vō gen⁹ p̄pria specie maius ē: eāq; itra ambitū sue p̄dicatōis īcludit. Quo fit: vt q̄uis in alia quoq; dispartiri gen⁹ possit sp̄em tñ suā nullo mō derelinq̄t velut aīal p̄dicat̄ qd̄ de boīe: ⁊ boīs substantiā mōstrat interrogātibus. n. nobis qd̄ est hō aīal respōdet̄. Idē tñ deduci ī alia pōt: velut in equū atq; bouem: q̄ aīalia nuncupātur. Sed ita deducit̄ in diuersa: vt vñāquāq; earū sp̄em quas cōtinet: nō relinquat. Ubicūq; enī fuerit hō necesse est: vt sit aīal. hō enī aīal est. Idēq; de boue: a. de ceteris. Ergo ligdo demonstratū est nomen generis a sp̄e nullo modo separari q̄ si aliqñ generis vocabulum vñā enūciat̄: necesse ē oīs sp̄es designari: vt si qs̄ dicat oē aīal ⁊ boīes designabis ⁊ bouē: ⁊ ceteras oēs sp̄es sub aīalis nomīe collocatas. Que cum ita sint. Quidā testamēto mulieri argētū oē legauerat. Querit̄ an ei etiā numerata pecūia sit legata. numerata igit̄ pecūia in hac questione subiectū est: legata vō p̄dicatū. Cōsidero igit̄ in alterutro eorū qd̄ nā ī sit: vt ex eo qd̄ ī ipso ē aliquod argumētū requirā vñā deo subiectū terminū: q̄ ē numerata pecunia: habere argētū gen⁹. q̄. s. affectū ē ad sp̄es suā ad quā referit̄. Que. n. ad seīuicē referūt: affecta sūt: ergo qm̄ argētū omne legatū ē: ⁊ gen⁹ sp̄em p̄pria nō relinquit: necesse ē vt numerata quoq; pecūia sit legata. Mā cū oē nomē generis legatū sit: nihil de speciebus vñā exceptū velut si quis dicat oē aīal viuere: nō vt arbitror boīes tñ: vel bouē vel equū: vel singillatim cetera: vel vnus vel plura viuere dicit: vt tñ aliqua cū sint aīalia: vite munere carere cōtendat: sed oē p̄orsus quicquid fuerit aīal: viuere p̄ponere p̄ponit. Cū igit̄ oē genus. i. oē argētū legatū sit: nulla sp̄es excipit̄. At numerata pecunia argētū est sit igit̄ vt numerata quoq; pecunia legati vocabulo possit includi. Est igit̄ questio qd̄ dē vt dictū ē. An numerata pecunia legata sit. argumētū ab eo q̄ in ipso est idēst a genere: q̄ inest p̄priae speciei: qd̄ ita inest: vt ad id referat̄: hoc autē est argētū: ab affectis vero a genere p̄dicat̄ enī vt gen⁹ argētū de numerata pecunia. Interrogantib⁹ enī nos qd̄ sit numerata pecunia: iure respōdem⁹ argētū. Maxima p̄pō ē: cui cōuenit oē gen⁹: eidē vñāquāq; sp̄es cōuenire. Quā Marc⁹ quoq; Tullī diuersis qd̄ verbis sed eadem significatione p̄posuit dicens. Forma enim a genere quo ad suū nomē retinet: nunq; seiungit̄

A forma generis: quā interdū quo planius accipiatur: partem licet nominare: hoc modo. Si ita. Fabie pecunia legata ē a viro. si ei viro mater familias esset. Si ea in manum non conuenerat. nihil d̄

betur. Genus enim est vxor eius: due forme. vna matrumfamilias: he sunt que in manum contingere. Altera earum que tantummodo vxores habentur q̄ ī pte cū fuerit. Fabia. Legatū ei nō videtur.

Species est: que proprijs differentijs īformata sub predicatione generis collocatur. Differentie vō p̄priae a ceteris eam speciebus separant atq; seiungunt velut homo cum sit aīalis species differentijs īformatur ratiōabilitatis atq; mortalitatis ⁊ seiungit̄ ab his animalibus: que eterna sunt velut sol a p̄laticis creditur ⁊ ab his animalibus que sunt rationis expertia. Cum igitur omnes species inter se proprijs differentijs distent: necesse est q̄ de altera specialiter dicitur: id in animalia non posse trāferri velut quod de homine dicitur specialiter: idē de equo: atq; boue nō possit intelligi. Dicitur autē de specie: quotiēs genus ipsum veluti in quandam contrabit portionem. Velut si quis dicat. Illud animal sibi adduci debere: qd̄ sit rationale ⁊ mortale. Non vtiq; de equo: vel boue: aut de ceteris: nisi tñ de boīe dictū ē intelligitur vt igitur generaliter dictum genus oīs sp̄es claudit. Cū quis dicit oē aīal: sic quodlibet animal designatū speciem facit que cui ita sint: a forma generis idēst a specie generis tale sit argumentum q̄ formā generis cetero partem sepe nominat quo id q̄ dicitur planius fiat. Notius enī nomē partis ē q̄ forme. quo autē distet forma a partibus ⁊ nos strictim superius dixim⁹ ⁊ paulopost a Licerone ipso latius explicabitur. Mūc de proposito videamus exēplo. Vxorī sp̄es sunt due vna matrumfamilias: altera vsu sed cōmuni generis nomine vxores vocātur: sit vero id sepe vt species eidem nominibus nuncupentur: quibus ⁊ genera. materfamilias vero esse non poterat nisi que cōuenisset in manum: hec autem certa erat species nuptiarum. Tribus enim modis vxor habebatur: vsu: farre: coēptione: sed confarreatio solis pontificib⁹ cōueniebat. Que autem in manuz per coēptionē conuenerāt: hec matrefamilias vocabātur. Que vero vsu vel farre: minime. Coemptio vero certis solemnitatibus peragebatur ⁊ sese in coemendo inuicem interrogabant vir ita: an sibi mulier materfamilias eē vellet: illa respondebat velle. Item mulier interrogabat an vir sibi paterfamilias esse vellet. Ille respondebat velle. Itaq; mulier viri conueniebat in manum ⁊ vocabatur: hec nuptie per coemptionē: ⁊ erat mulier materfamilias viro loco filie. Quā solemnitate in suis institutis. Ulpianus exponit. Quidam igitur extremo iudicio omne fabie vxori legauit argentum: siquidem fabia ei nō vxor tñ verum etiā certa sp̄es vxoris idēst materfamilias esset: querit̄ an vxori fabie legatū sit argentum. Vxor fabia subiectum est: legatum argentū p̄dicatū. Quero igit̄ quod nam ex his argumētum sumere possim: que in questione sunt posita. ac video vxori duas inesse formas: quarum vna tñ vxor est altera materfamilias: que in manuum conuētiōe perficitur q̄ si fabia in manuz non conuenit: nec materfamilias fuit: idēst non fuit ea species vxoris: cui argentum omne legatum. Quocirca quoniam id qd̄ de alia specie dicitur in aliam dici non conuenit: cūq; fabia preter eam speciem sit: que in manuz conuenit: idēst que materfamilias sit: ⁊ vir matrifamilias legauerit argentum. nō videt̄ fabie esse legatū. qd̄ igit̄ vt dcm̄ ē an vxori fabie oē argētū legatū sit: subiectū vxor fabia: p̄dicatū vero legatū argētū argumētū

In topicorum Cicero. Commentario. lib. ii.

ab eo quod est in ipso de quo queritur: id est ab eo quod est in vxoze de qua queritur. Est autem in vxoze: de qua queritur species vxoze: ea. scilicet que in manu non conuenit: quod ad eam affecta est. Omnis enim species ad suum genus refertur. in omni forma factum est igitur argumentum ab eo quod est in ipso ab affectis a forma generis. Maxima propositio est: quod de vna specie dicitur: idem in alteram non conuenire

Ad similitudinem hoc modo. Si edes exese corruerunt: vitiumue faciunt quarum usufructus legatus est: heres restituere non debet nec reficere: non magis quam seruum restituere si is: cuius usufructus legatus esset: deperisset.

Similia dicuntur: que eiusdem sunt qualitatis: et quibus hoc modo sumitur argumentum. Quidam testamento edium usufructum legauit. id est concessit edes: vitium alius dum viueret: vteretur he ceperunt vel vitium facere. id est ruinam minari vel et corruerunt. Petit igitur ab herede is cui edium usufructus legatus est: ut eaz sibi edium quod a testatore legata sunt: damna compeset: et edes quod vitium fecerunt vel corruerunt restituat.

Queritur an eaz edium quaz usufructus legatus sit vitium vel ruinam heres restituere cogatur: Idem igitur subiecta quidem oratio est: veluti quidam terminus edium quarum usufructus legatus sit: ruina vel vitium. Predicatur vero oratio loco termini constituta: ab herede restitutio. Sumo igitur a simili argumentum hoc modo. Quonia si quis serui usufructum legauerit: isque seruus aliquo modo deperit non cogitur restituere heres seruum. Ne nunc quidem cogatur heres restituere edes: que in usufructu legate ruina: vitiumue fecerunt. Similis est enim serui usufructus legatio edium usufructus legatio. Simile est seruui in usufructu legatum si deperierit: ab herede non restitui et edium in usufructu legatum viciu ruinaue ab herede non refici. Est igitur questio quidem: an edium in usufructu legatum viciu vel ruina heres restituere cogatur. Termini vero subiectus quidem edium in usufructu legatum viciu vel ruina: predicatur autem ab herede restitutio. Argumentum vero ab eo quod in ipso est. id est ab eo quod inesse vel ruine vel vitio edium in usufructu legatarum. Id autem est affectu. id est similitudo. Omnis enim similitudo ei inesse perpenditur: quod est simile. Similitudo vero est serui usufructus legati pereuntis: quem restituere heres non cogitur. Maxima vero propositio similibus rebus eadem conuenire.

A differentia: non si vxozi vir legauit argentum omne quod suum esset. Accirco que in nominibus fuerint legata sunt. Adultum enim differt in archa ne positum sit argentum an in tabulis debeatur.

In rebus plurimum differentibus quod de altera earum dicitur: non videtur in altera conuenire. Id enim ita sit quidam argentum suum omne legauit vxozi. Illa pecunia quoque que in nominibus debebatur: suam esse dicebat quod omnia pecunia nolle vocaretur argenti queritur an id quoque argenti quod in nominibus debebatur: legatus sit. hic igitur subiectus est terminus argenti: quod in nominibus debetur legatum vero predicatur. A differentia igitur faciemus argumentationem hoc modo. Idem de plurimum differentibus rebus intelligi non potest. Plurimum vero differt argenti in archa ne sit positum: an in nominibus debeatur. Illa que posita in archa pecunia est: iuris est nostri. In nominibus vero debita non est nostra. Illa quod mutuum datur ex meo: sit accipientis: atque ideo non cogitur eandem

ipsam pecuniam debitor restituere creditori sed aliam tantam. In archa vero posita pecunia: et in nominibus debita: non sunt argenti vel pecunie species: sed differentie. nam argenti species signatum ac non signatum esse dicte sunt. qualitas vero pecunie in possessione posite vel non posite sed non modis omnibus aliene in his differentiis constat: ut alia sit in archa posita. reliqua in nominibus debeatur: atque hoc accirco dictum est: ne quis non a differentiis: sed a specie argumentatione ductam putaret. qualitas enim substantialis non speciebus: sed differentiis annumeratur. Cum igitur suum omne quod fuerit argentum: vir vxozi legauerit: cuius manifestum sit: id ad eam pertinere: quod fuerit suum legantis. id est quod in archa fuerit conditum non potest intelligi de eo quod in nominibus debeatur. quonia sicut dictum est id quod in nominibus debetur: ab eo quod in archa positum est: plurimum differt. facta est igitur argumentatio ab eo quod in ipso inerat: de quo querebatur. querebatur vero de argenteo in nominibus debito. In hoc vero inerat propria differentia: qua ab alio differere ab argento eo scilicet quod in archa positum fuerat. Id vero est affectu. id est a differentia. Maxima vero propositio: de rebus plurimum differentibus idem intelligi non posse.

Contrario autem sic. non debet ea mulier: cui vir bonorum suorum usufructum legauit cellis vinariis et oleariis plenis relictis: putare id ad se pertinere. Abusus enim non abusus legatus est. ea sunt inter se contraria.

Quod de aliqua re dicitur: id in eius contrario non potest conuenire. Idem enim de duobus contrariis intelligi nullo modo potest. quodam igitur supreme voluntatis arbitrio vxozi bonorum suorum usufructum legauit: mulier igitur cellas vinarias et oleariasque plenas ad usufructum proprium deuocabat. queritur an penus quoque usufructus legatus sit: penus igitur subiectus est: legatio predicatur: a contrario igitur sumitur argumentum hoc modo vtinam his que nobis vtentibus permanerent: his vero abutimur que nobis vtentibus perirent. ergo cum permanere: ac perire contraria sint: usus quoque atque abusus contraria necesse est iudicentur: quod si cetera quidem vtendo permanerent: celle autem vinarie atque olearie vtendo consumuntur. aliarum quidem rerum usufructus esse potest: penus vero non potest usus esse: sed potius abusus: ergo cum vir vxozi usufructum bonorum legauerit: non potuit legare contrarium: quod est abusus: est vero abusus vini atque olei: vinum igitur atque oleum ad usufructum mulieris non potest pertinere. Argumentum ab eo quod in ipso est: de quo agit. id est ab usufructus legatione atque ab affectu. id est oratio contra vero in contrariis non ita sunt tanquam diffinitio in eo quod diffinit: sed tanquam relatio. Omnis enim relatio in rebus: omniaque contraria non id quod sunt. id est qualitates sed hoc ipsum quod contraria sunt: in contrariis esse dicuntur: quod non sunt qualitates proprias: sed sunt plurimum distantia sibi inuicem conferuntur. Maxima propositio est. quod alicui conuenit: id eius contrario non conuenire.

Abadunctis. si ea mulier testamentum fecit quod se capite nunquam diminuit. non videtur ex edicto pretoris secundum eas tabulas possessio dari. Adiugetur enim: ut secundum seruorum: secundum exulum: secundum puerulorum tabulas possessio videatur ex edicto dari.

Adiuncta sunt: que primum ac finitimum locum tenent ut si unum eorum quolibet extiterit modo: alter quoque vel extitit se vel extare: vel extitit esse videatur. hec enim sibi quasi vicina sunt. que vero in existendo sibi sunt proxima: hec vel antecedere

derē rē volūt: vt amor sepe cōcubitu: vel sit eē: vt pal
lor et timor: vel euenire posteri: vt post iracūdiam ce
des. Saq̄ ē adiūctorū natura vt separi qdē possint:
tñ se se iuicē monstrēt. Mā neq̄ q̄ amauit: necessario
potit' ē: et sepe q̄ potit' ē: nō amauit. Nec q̄ pallet ne
cessario timet: et sepe non timens pallet nec ex necessi
tate iratus occidit et occidit sepe aliq̄ nō irat' sed tñ
si de singulis ingrat' eū cōcubuisse q̄ amauit et pallere
q̄ timet: et occidisse q̄ fuerit iratus: verisimile est non
q̄ ita necesse sit: s; q̄ ex vicinis vicina colligim'. Mā
qd̄ ad exemplū attinet huius argumenti: bec similitu
do ē. Capitis dimisio est prioris stat' pmutatio. Id
multis fieri in dōis solet vel maxima: vel media vel mi
nima. Maris ē: cū et libertas et ciuitas amittit' vt de
portatio. Media vō i qua ciuitas amittit' et retinet
libertas vt i latinas colonias trāsmigratio. Minima
cū nec ciuitas: nec libertas amittit': s; stat' prioris q̄lita
tis imutā velut adoptatio aut q̄buslibet alijs modis
pot' status retēta ciuitate potuerit imutari. Muliere
vō ātūquo iure tutela ppetua cōtinebat. recedebāt ve
ro a tutoris ptāte q̄ i manū viri cōuenissent itaq̄ fie
bat eis prioris stat' pmutatio: et erat capite diminuta:
q̄ viri puenisset i manū. Quedā igit' q̄ si nūq̄ capite
diminuisset. i. q̄ i manū viri minime puenisset sine tu
toris auctoritate testamētū facit. Querit' an s; eius ta
bulas ex edicto p̄toris debeat dari possessio. Hic sub
iectus qdē termin' mulieris nūq̄ capite diminute ta
bule: p̄dicat' vero possessionis cōcessio. Sumit' ergo
ab adiūctis argumētū hoc mō. Mā si s; mulieris ta
bulas nūq̄ capite diminute possessio deē nihil cāe ē
cur nō s; pueruloꝝ quoq̄ et seruoꝝ tabulas ex edicto
p̄toris possessio p̄mittat'. Quid. n. officere potest: ne
s; mulieris nūq̄ capite diminute tabulas possessio
deferat'. Id. s. q̄ ea que testamētū cōfecerat: sui non
fuerit iuris: qd̄ idē et de pueris et de seruis dici pōt.
Illoꝝ. n. etas: illoꝝ cōditio i alteri' sita ē ptāte. Adiū
git' ergo si s; mulieris q̄ i suo iure nō eēt: tabulas pos
sessio deē s; pueruloꝝ quoq̄ et seruoꝝ tabulas posses
sionē dari: q̄ sui iuris minime sint. Qm̄ qdē illi sub tu
toris: illi sūt sub domini ptāte. Proximū nāq̄ ē rei d
qua querit': qd̄ ei' ē p̄s: et postea exis: vt s; seruoꝝ
pueroꝝq̄ tabulas bonoꝝ possessio deē: si illud qd̄ ē i
qōne p̄cedit. Querit'. n. an s; mulieris tabulas nūq̄
capite diminute possessio deē. Quā rē cōsequit': vt si id
stat: s; seruoꝝ quoq̄ pueroꝝq̄ tabulas deferat'. qd̄
q̄ fieri nō opz: ne rei quidem p̄cedentis existere debe
bit exēplū. Nec tñ necessaria ē cōsequutio: s; vicina.
Mā fieri potest: vt id recipiat' solū s; mulieris tabu
las possessiones dari: nō vō id vt s; tabulas seruoꝝ:
vel pueroꝝ possessio cōcedat'. Sed proximū est: vt q̄
nūc hoc recepit: posteri' illud admittat. Est igit' argu
mētū ab adiūctis. i. ab eo qd̄ i ipso beret de quo que
rit': ē at qd̄ de mulieris nūq̄ capite diminute tabulis:
ab affectis. s. ab adiūctis. Maxima propositio: ex ad
iunctis adiuncta perpendi.

Ab antecedentibus autem et consequentibus et
repugnantibus hoc modo. Ab antecedentibus. si
viri culpa factum sit diuortium. et si mulier nunciū
remisit tamen pro liberis manere nihil opz.

Antecedentia sunt quibus positus aliud necessario
consequatur: licet illud quod antecedit minus sit atq̄
posterius. Minus quidem: vt si homo est: animal est
hoc enim minus est animali: et tamen posito homine
consequit': vt animal sit. Posterius vero: vt si pepe

rit cū viro cōcubuit posteri' ē. n. peperisse q̄s cōcubuit
se cū viro aliquotiens vero et qd̄ equale: et qd̄ simul et
qd̄ prius est ponit': vt antecedens: Equale quidem: vt
si homo est: risibilis est. Simul vero vt si terre obie
cta ē luna: deficit: et bec sibi conuertuntur: vt p̄s fiat
antecedentia. vt si risibilis est homo ē: et si luna defe
cerit terre adsit obiectio. P̄s vero prius est: vt si ar
rogans ē: odiosus ē. P̄s ē. n. arrogās: posteri' odio
sus. Illud tñ i oib' manet positus antecedentib' necessa
rio p̄ntia trahi. Exempli vō talis ē explanatio ciuita
tis. Rōane iure liberi retinentur i patrū arbitrio: vsq̄
q̄ dū tertia mancipatione soluāt': ergo si q̄ diuortiu
stercessisset culpa mulieris: parte quadā dotis p̄ libe
ro nūero mulctabat'. De qua re Paulus institutoꝝ
libroꝝ scdo titulo de dotib' ita differuit. Si diuortiu
ē matrimonij: et hoc sine culpa mulieris factū ē dos i
tegra repetet' q̄ si culpa mulieris factū ē diuortiu: i sin
gulos liberos sexta pars dotis a marito retinet': vsq̄
ad dimidiam p̄tes dūtarat dotis. Quare qd̄nū quod
ex dote conquirat' liberoꝝ est: qui liberi i patris pote
state sunt. id apud virū necesse est permanere. factio
igitur diuortio cōtenditur. An dotis pars pro liberis
.i. vel liberoꝝ causa: vel q̄ p̄ numero liberoꝝ retine
bat': apd̄ virū debeat p̄māere. Hic subiectū qdē ē fa
ctū diuortiu a muliere nunciatus: p̄dicatus vō apd̄
virū sexte partis dotis post diuortiu p̄māsisio. Que
stio an post diuortiu: factū muliere nunciū remittente
sextam dotis p̄te apud virū māere oporteat. Quero
igit' si ab antecedentib' argumētū faciendū est qd̄ afice
dat: qd̄ p̄cedit. At si viri culpa factū ē diuortiu: video
mulierē dotis p̄te nō mulctari: et si p̄s repudij nun
ciū misit. Qd̄. n. accessit vt viri culpa fieret diuortiu
id nō p̄mittit: vt dotis p̄s mulieri pereat: q̄uis p̄s
repudij nunciū mittat. Mō. n. q̄ prior repudiu nūcia
uit dotis p̄te mulctanda est: sed absoluenda poti' dā
no: q̄ nō sua factū est: s; viri culpa diuortiu. Igit' afi
cedēs ē viri culpa factū diuortiu: p̄s vero dotis par
te nō retineri. Mā si hoc ē illud ē: argumētationē vō
faciā hoc mō. Si viri culpa factū ē diuortiu: et si mu
lier repudij nunciū misit nullo mō tñ dotis p̄te: mul
ctāda ē s; viri culpa factū diuortiu factū est. Non igitur iu
re mulier dotis parte mulctabit' q̄ si non mulctabit'
dotis p̄te nihil in viri domo liberoꝝ cā dotis noīe re
linquet'. S; nō mulctabit' dotis p̄te. et nihil igit' apd̄
virū dotis p̄ liberis relinquetur vtriusq̄ vero cōcla
sio fillogismi est bec. Si igit' viri culpa factū ē diuor
tiu: p̄ liberis māere nihil opz. Argumētū ab eo qd̄ i
ipso est de quo agitur. Tersatur quippe intētio de do
tis parte: eiusq̄ apud virum post diuortium: qd̄ vroz
prima nūciauerat: retentione: hoc vero antecessit viri
culpa qd̄ q̄ p̄cedēs ē: affectū ē. Qd̄. n. qd̄ p̄cedit ad
id quod sequitur: necesse est vt referatur. Maxima
propositio est: vbi est antecedens: ibi erit consequens
at in hac questione est antecedens idest viri culpa fa
ctum diuortium. Ibi igitur consequens erit sextans
non retineri. Cur aut' ita superius argumētū cōclu
sionibus interuerim: cum de his Marco Tullio lati'
erequēte tractauero: euidentius apparebit.

A consequentibus si mulier cum fuisset nupta cum
eo: cum quo cōnubium non esset nunciū remisit.
quoniam qui nati sunt. patrem non sequuntur. pro
liberis manere nihil oportet.

Cōsequētia sunt: que cū fuerint antecedentia posita
cōsequūt': veluti si dicam'. Si hō est animal est: ani

In topica cice. cōmentarioꝝ liber. iiii.

mal est consequens: sed in proposito exemplo non satis apparet a consequentibus argumētū: sed ab antecedentibus potius: qđ paulopost liquebit. filij non iure suscepti i patrum non erant ptāte: sed matres potius sequebant. Non aut omnibus erat cōnubiū cū Romanis: nec erant iure nuptie tractate: qđ nō aut iter ciuē Romanā: ciuemq; Romanū iniebāt: aut cui p̄iceps: populusue ciuitatē vel cōnubiū pmisisset. Eo. s. modo vt in ptātem parentū liberi redigerent. Illud quoq; videndū qđ ex impari matrimonio suscepti: nō patrem sed matrē sequuntur. ergo quedā romana vel cum latino: vel cum peregrino vel cum seruo: cū quo cōnubij ius non erat: nuptias fecit: dotem contulit: factoz inter eos diuortio ostendit: an nupte mulieris cū eorum quo cōnubij ius non erat: apud vix dotis pars post diuortium debeat pmanere. Hic subiectū qđem est. nupta mulier. cū quo cōnubiū nō erat. predicatū vō dotis ptis apud virū post diuortium retētionis iure pmaneo. Sumit ergo a consequentibus argumentū hoc mō. Nā qđ nuptias fecit cū eo: cuz quo cōnubij ius nullum est: id cōsequit: vt liberi patrē nō sequant. Si aut liberi patrem non sequunt: ne in patris quidē sunt ptāte. at si in patris ptāte non sūt: matris applicantur: apud vix dotis pars non poterit pmanere. Hic igitur antecedens est: cū eo cum quo cōnubij ius non erat: nuptie. Consequens nihil pro liberis dotis nomine manere oportere. Cōcludat argumentatio: qm̄ nō pmisso cōnubio liberi qui procreantur: patrem non sequunt. Ille dotis quidē pars apud patrem pro liberis manere: qđ qđē non patres filij: sed matrē sequuntur. Probatū est igitur p liberis māere nihil oportere ex hoc qđ cū eo mulier nuptias fecit: cū quo cōnubij ius nō erat. hoc vō erat antecedens. Illō ergo a consequenti sed ab antecedenti potius factum deprehendit argumentū. qđ si per id qđ nihil dotis nose manere oporteret: pbaret eā nuptias cū eo fecisse: qui cū cōnubij ius non esset: recte a cōsequentibus argumentū factum esse diceret. fieret vō a cōsequentibus argumētū. Si ita poneret. Si quid ex dote pro liberis manere oporteret: qđ patrem liberi sequuntur cum eo nupta esset mulier: cuz quo cōnubij ius erat: assumo qđ est cōsequens. Sed mulier cuz eo nupta nō est cum quo cōnubij ius erat: cōcludo antecedens. Nihil igitur dotis pro liberis manere oportebit: qđ patrem liberi non sequunt. Argumentū ab eo qđ i ipso est: de quo querit. Querit enim de his nuptiis qđ rū nullū fuerit iure cōnubiū. Ex affectis. Oē. n. p̄his ad id qđ precedit refert. Maxima propositio est. vbi cōsequens non est: ibi ne antecedens quidē eē potest: ac de his erit alius vberius differendi locus.

Ab repugnantibus si paterfamilias vxori ancillarum vsumfructum legauit a filio: neq; a secundo herede mortuo filio mulier vsumfructum non amittet. quod enim semel testamento alicui datum est: id ab eo inuito cui datum est. auferri nō pōt. pugnāt. n. recte accipere. et inuitū reddere.

Secundus heres dicitur qui heredi instituto substituitur veluti si quis filium instituat heredem: scribat qđ: si bis filius intra pubertatē decesserit: nepotem: vel quilibet aliū heredem esse oportere. Me pos igitur vel quilibet alius secundus heres dicitur. repugnātia sunt: que (vt dictū ē) contraria cōsequunt: si ipsis contrariis cōparent. Quidam igitur heredē testamēto scripsit filium: eiq; secundū substituit heredem vxoriz

sue ancillarū vsumfructū legauit a filio: dixitq; vt vxori filius eius vsumfructū ancillarum permitteret: neq; illud adiecit: vt etiam secundus heres eundē vsumfructum mulieri concederet. Successit filius: et mulieri ancillarum contulit vsumfructū. Illo mortuo intra pubertatem: agit secundus heres: et vsumfructū ancillarū mulieri extorquere conatur dicens vsumfructū ei a filio legatū: a se vō minime. Queritur vtrum ea mulier legatū: qđ testamento acceperat inuita possit amittere. Hic igitur subiectū est legatū qđ testamēti iure recte accepit. Predicatū vō iuitā posse amittere. Sumo igitur argumētū ab repugnantibus. Repugnās vō est si id qđ contrario consequens est: alteri cōtrario cōparetur velut in hoc ipso: qđ tractamus exemplo recte accipere et non recte accipere contraria sūt sed non recte accipere comitat inuitum reddere. Iure enim inuitus reddit qui non recte accepit. Repugnat igitur inuitum reddere ei quod est recte accipere faciemus igitur argumentū sic. Qui testamento accepit recte accepit. Quod aut recte accipit: inuito ei qđ semel recte acceperit auferri nō pōt. At mulier testamento vsumfructum ancillarū accepit. Idem igitur inuito non poterit auferri. Argumentū ab eo quod i ipso est: de quo agitur. i. de eo quod recte acceptum est. In ipso vō est velut affectum cōtrarietatis mō vt superius dictum est. Est aut argumentū repugnāti. Maxima propositio ē repugnātia cōuenire nō posse.

Ab efficientibus causis hoc modo. Omnibus est ius parietem directum ad parietem communē adiungere. vel solidum vel fornicatum. At si quis in pariete communi demoliendo damni infecti pmiserit. non debebit prestare. qđ fornicari vitū fecerit. Non enim eius vitio: qui demolitus est. damnum factum est. sed eius operis vitio quod ita edificatum est. vt suspendi non posset.

Causarum quidē multa sunt genera que Cicero paulo posterius diuidit. Sed nunc de efficientibus causis disserit argumento. Efficiens vō causa ē qđ precedere aliquid effectum est: non tempore: sed proprietate nature velut in hoc qđ nunc declaramus exemplo. Damni infecti pmissio est quotiens quis promittit. Si qđ dāni eius opera contigerit: sua restitutione esse pensandū. Ius aut est parietem cōi parietem alium vel fornicatum id est arcū hntem: vel directum. Continūq; adiungere. Quidam igitur ad parietem cōi alium extrinsecus parietē iunxit: deditq; satis dāni infecti. Cōis aut paries fornicatus fuit. i. arcum hntem vel signi eam fabricā sustinens. adiungente igitur eo qđ satisfecerat: et vt adiungeret: demoliente ptem parietis: quo iunctura coheresceret: vitium cōis paries fecit. queritur an dāni infecti pmissio cogat eum qui pmiserit vitium restituere. Subiectus terminus: dāni infecti pmissio predicatus vitij restitutio. Sumimus igitur argumentū a causis hoc modo. Si enim is qui dāni pmisit infecti: eius vitij cā fuit: restituere dō vitij qđ eius accidit culpa. qđ si ea natura parietis fuit: vt suspendi: sustineriq; non posset. fornicati. n. parietis nō ea natura est: vt suspendi queat: parietis potius forma: quā demolientis culpa vitium fecisse videbitur. atq; ita non cogitur restaurare vitium qui se dāni infecti pmissione cōstrinxerit. fiet igitur argumentatio hoc mō. si penes parietis formam constitit: vt eo adiungente parietes: qui dāni infecti pmiserat vitium fieret: id vitium qui promisit soluere non cogit. fuit

fuit autem cā paries vt vitiū fieret: qui ea fuit natura: vt suspendi sustineriqz nō posset. Non igitur qđ fornic vitiū fecerit: restaurare dō qđ dāni pmissit insecti Argumētū ab eo qđ i ipso ē de quo agit idest i vitiū restitutiōe: ex affecto idest cā. Causa. n. vitiū forma ē parietis: nō culpa cōiungētis parietē. Itaqz scī ē vt fornic vitiū faceret: qđ cā vitiū cū absit ab eo qđ parietē iunxit: abest et eiusdē vitiū restauratio: Maxima ppositio: vnāquāqz rem ex causis spectari oportere.

Ab effectis rebus hoc modo. Cum mulier viro in manum cōuenit. omnia que mulieris fuerint viri sunt dotis nomine.

Effecta sūt que aliquib⁹ efficiuntur causis: nō tpe procedentib⁹: sed natura velut si queratur. Uxor defuncta qđ i manū viri cōuenit: an eius bona ad virū ptineat. In qđ qōne bona vxoris defuncte: qđ i manū viri cōuenit: subiectū ē: ad virū at ptinere p̄dicatū est. Quero igitur argumentum ab effecto: dispicioqz qđ p̄fecerit ipa i manū viri cōuentio: atqz ex eo argumētū traho. id autē ē: oīa viri dotis nomine fieri: queqz mulieris fuere. Ipsa igitur i manus cōuentio: oīa qđ mulieris fuere: viri fecit dotis noīe. Mō p̄cedens tpe s̄ statim p̄p̄ia vi nature. Mā vt i manū queqz cōuenit: mor ei⁹ bona dotis noīe virū sequūt. facio igitur argumētū sic. Si mulier qđ defuncta ē: i manū cōuenit i manū cōueniētis mulieris bona viri sunt dotis nomine. Hec quoqz bona de qb⁹ agit viri sūt. Argumētū ex eo qđ i ipso ē: de quo agitur: cōtinet. Agitur .n. de eius bonis que i manū cōuenit. i. ab effectis. i. a cause effectis. Effectū nāqz ē i manū cōuentio: oīa qđ mulieris sūt: viri fieri dotis noīe. quāqz hic quoqz nō ab effectis: sed a cā factū argumētū monstrat eē. Ostēsum est enim fieri viri dotis nomine: qđ mulieris fuerit: ex eo quod mulier in manū cōuenit: s̄ bec causa ē: vt qđ mulieris sūt: viri sūt dotis noīe. S̄ dicat quis ex eo qđ ea que mulieris erāt viri sūt dotis noīe id approbari qđ defuncte bona ad virum debeant ptinere: sed qđ mulieris sunt: ea viri fieri dotis noīe: et bona ad virū ptinere: vel idē ē: vel neutriū alteri causa ē: vel si quis dicat eam eē cām: vt bona mulieris viro debeant cedere qđ per in manus cōuentio: viri facta sunt dotis noīe a causa rursus: ac si ab effectis factū eē argumētū putabit: idest a dote. ab effectis vero nō oportet aliud nisi causam probari. Eset vero ex effectis argumētū: vt ex eo cā pbaretur hoc modo. Si q̄stio eēt an mulier i manū viri cōuenisset: et idubitatū haberetur oīa que fuisset mulieris: viri facta dotis noīe dicerentur ita. Si oīa que fuere mulieris: viri facta sunt dotis noīe. Sed oīa qđ fuere mulieris: viri facta sunt dotis noīe: mulier igitur in manum viri cōuenit. Maxima ppositio: causas ab effectis suis non separari. |

Comparatione autem omnia valent. que sunt huiusmodi. Quod in re maiore valet. valet in minore. At si in vrbe fines non regantur. nec aqua in vrbe arceatur. itē s̄. Qđ i minore valet. valet i maiore. Licet idē exēplō conuertere. Itē quod in re pari valet. valet in hac que par est. At quoniam auctoritas vsus fundi biennius est. sit etiam ediū. At in lege edes non appellantur. et sunt ceterorum omnium quorum annuus est vsus. valet equitas que paribus in causis paria iura desiderat.

Comparatione locus qui dicitur: Tripartite scindit

Aut. n. a comparatiōe maiorū. aut a cōparatione minorū. aut a cōparatione parium nascit. A cōparatione igitur maiorū ē: quotiēs maiora minoribus cōparat hoc modo vt qđ i re maiore valet: valeat in minore. fit enim questio an in vrbe aquam liceat arceri. In hac igitur subiectus est termin⁹ i vrbe aqua. P̄dictus catus vero ē ius arcēdi. Regi fines dicuntur: quotiēs vnusquisqz ager proprijs finibus terminat. Arcet vero aqua qđ eā p̄ sua spatia meare nō patitur. facimus igitur argumētū sic. Quā plus ē regi fines: minus vō arceri aqua. si in ciuitate fine: nō regūtur qđ maius ē: ne id qđ ē minus ē: fiet: vtaqua i ciuitate arceatur. Hic igitur sumptū ē argumētū ab eo qđ in ipso beret: de quo q̄rit. Querit vō de arcēde aque iure ab effecto. i. idest a maiore qđ referit ad id qđ minus est. Motādū vō qđ Tullius maximā p̄positionē argumentationi iclusit hoc mō: Qđ i re maiore valet: valeat i minore: et deinceps ea nisus argumētationē expediuit: vt manifestius appareat: id qđ primo volumine cōmemoratū ē: has maximas p̄pōnes aliquoties qđ argumētatiōib⁹ icludi: vt i p̄ti mōstrat exēplo. alias vō vires argumētatiōib⁹ dare: vt i supiorib⁹ exēplis locoꝝ. qđ si idē cōuertam⁹ exēplū dicem⁹ qđ i re minore valet: valeat et i maiore. At i vrbe aq arceat: regūtur igitur fines. Hic tñ qđ p̄mutat hoc mō. Querit enī an i vrbe fines oporteat regi. Sed a minore sumit argumētū. i. ab arcēda aq vt sit hic quoqz argumētū ab eo qđ in ipso est: idest ab eo quod est in regēdis finib⁹: Ab effecto. i. idest a minore. Id enī qđ min⁹ ē: effectū ē. Illud nāqz respicit ad qđ cōparat. Hic quoqz maximā p̄positio a Tullio posita ē: eaqz ē. qđ. n. i re minore valet valeat et i maiore. A parib⁹ vō sit similiter cōparatio. necesse ē enī vt valeat equitas que parib⁹ i reb⁹ paria iura desiderat. Plurimaz igitur rex vsucapio annua ē: vt si qs eis āno cōtinuo fuerit vsus: et firma iuris auctoritate possideat. velut re mobilē. fūdi vō vsucapio biennij t̄pis spatio ptinet: de edib⁹ i lege nihil ascriptū ē. Querit ergo vsus ediū vno ne āno an biennio capiat. faciem⁹ a parib⁹ argumētationē: et quā imobilium eq̄ possessio est: edes vō imobiles sūt: vt biennio fūdi vsucapit: ita et opz edes vsucape biennio possidēt. Eqtas. n. parib⁹ i reb⁹ paria iura desiderat. Que et maxima p̄positio a Tullio clarissime posita ē: s̄ exēplū restricti⁹ dictū ē nec p̄mptissime ad itelligēdū. Ita namqz ait: vt quā vsus auctoritas fūdi biennij ē: sit et ediū: hic igitur ediū vsus auctoritate biennio fieri sentit: s̄ adicit at i lege edes nō appellat: et sic sūt ceterorum oīuz quoz ānu⁹ ē vsus: hic rursus edes i his videt ponere: qđ ānuo vsu capiūt: et cōcludit nihil diffiniēs: nisi valeat eqtas qđ parib⁹ i causis paria iura desiderat: sed videt ita dictū: quā imobiles sūt edes: vt fūdi: biennio vō fūdi vsucapit: edes quoqz biennio vsucapiēt: et sibiipse rursus opponit: s̄ i lege. xij. tabularū de edib⁹ nihil ascriptū ē: et iter eas relicte sūt res taciturnitate legis q̄z est vsus ānu⁹. Mā cū d fūdo p̄scriberet lex biennij vsu capionē tacuit edes. et his poti⁹ hac taciturnitate cas iūrit: quaz ānu⁹ ē vsus. S̄ soluit obiectionē: ita. s. eqtas p̄b⁹ i reb⁹ paria iura desiderat. Itaqz quā eque fūdi atqz edes imobiles sūt: eq̄ biennio vsucapiētur. scī est igitur hic quoqz argumētū ab eo qđ in ipso ē: de quo agit. i. ab affecto pari. Mā cū agat d ediū possessione: argumētū sumptū ē ab vsucapione fūdoꝝ. Expeditis igitur his locis qđ i ipso de quo agitur inherebāt. Mūc iā loci ei⁹ que dixit esse extrisecus: ponit exē

In topica ciceronis commentariorum liber. iiii.

plū. Sic vō est qui sumit ab auctoritate iudicij loc⁹ valde pbabilis: et si n̄ maxie necessitatis. Que. n. necessaria sūt: hec ex p̄a cōsiderant nā. Que vō pbabilia sūt: plurimoz iudicij expectāt: ea nāqz sūt pbabilia: q̄ vidēt vel oib⁹: vel plurib⁹: v̄ maxie famosis: atqz p̄cipuis: vel s̄m vnāquāqz artē sciamqz eruditis: vt qd̄ medico ī medicina: geometre ī geometria: ceterisqz in propria studiorum facultate versatis: de quo extrinsecus loco sic loquitur.

Que autē assumuntur extrinsecus. ea maxime ex auctoritate ducuntur. Itaqz greci tales argumentationes ἀτῆχνοῦσ vocant id est artis expertes. vt si ita respondeas.

Alia q̄ppe argumenta sūt: q̄ ip̄e elicit orator: atqz ip̄e quodāmodo ex designatis locis sibi cōparat: et p̄a facultate cōgrit. Alia q̄ extrinsec⁹ posita nō ip̄e iuenit: s̄ p̄ sentib⁹ vtiē et paratis: veluti testimonia: tabule: fama ceteraqz de qbus. M. T. lati⁹ tractaturus ē. Nō enī sibi ip̄se testimōia parat orator: s̄ paratis vtitur: nec ip̄e iudicij facit: s̄ iā posito ac sp̄otaneo rumore veniēte vtiē ad causam. atqz idcirco hos locos greci ἀτῆχνοῦσ vocant. i. artificiales. atqz vt Lullius dixit artis expertes q̄ enī nō p̄prio oratoris artificio cōparatur: sed se extrinsecus venientia subministrant. Hec iure artis expertia appellata sunt. huius exemplum est: vt si ita respondeas.

Quoniam. P. Scevola id solum esse ambitus edij dixerit quamtuqz parietis cōis tegendi causa tectum proiceretur. ex quo tecto in eius edes qui protexisset aqua deflueret. id tibi ius videri.

Solus ābitus edij ē: quātū soli edij ābitus claudit Scevola igitur dixit id esse ābitus edij solū qd̄ tecti diffusiōe tegeret. Manifestū ē enī tecta lati⁹ fundi: nec parietib⁹ adequari vt stillicidiū lōgi⁹ cadat q̄ cuz ita sint: qd̄a parietē cōis tegere nitebat. q̄rit an sit aliqd̄ ius tegēdi: respōdeas tu iquit Cicero Trebatij id ius ē tegēdi parietis cōis: vt ī ei⁹ q̄ tegat aliqd̄ qd̄ libet tectū stillicidij aq̄ fūdāt: alias n̄ ē iuris: vt tegat qz parietē stillicidio ī vicini tecta defluēte. Hec enī stillicidij seruitus noua nisi cōsētiēte vicino nihil iuris h̄. Sed si huic respōso opponat. ne sic qd̄ vt tegat ē iuris: qn̄ qd̄ edij solū tātū ē q̄stum cuiusqz parietes claudūt. Qui vō tegit tectū lōgius mittit. Tu inquit respōsus tuū Scevole auctoritate firmabis dicēs Scevolā respōdisse: hoc ē solū ābit⁹ edij q̄stū tectū p̄icere: n̄ q̄stū parietes ābirēt. Ius ē igitur p̄icere tectū: q̄ itra ābitū adhuc suaz edij tegit sed ita vt in suaz tectū aqua defluat: nec vicino noua noceat seruitute. In qua q̄one neqz a subiecto: neqz a p̄dicato termino ductus est argumentū qd̄ in his locis cōsiderari moris ē: q̄ ī ip̄is heret d̄ qd̄ agit terminis: vt ī oib⁹ exēplis ē diligentissime declaratū. S̄ qz sumit argumentū extrinsec⁹: dubitationi iudicij cuiuslibet opponit: vt nūc Scevole cui⁹ auctoritate respōsum est. atqz ideo ex loco qui vocatur extrinsec⁹ sumptum dicitur argumentum.

His igitur locis qui sūt expositi ad omne argumentū tanq̄ elementis quibusdam significatio et demonstratio ad reperiendū datur. Atroz igitur satis est: tibi quidez taz acuto et taz occupato puto. Sed qm̄ auidus homines ad has discendi epulas recepi. sic accipiā. vt reliquiarū sit potius aliquid. q̄ te hinc patiar non satiatum discedere.

Omne elementū principij est eius rei: cuius elementū esse p̄pedit. Illā eius qd̄ ex elementis fit: ipsa elementa necesse est loco ēē principij. ergo qm̄ loci superi⁹ designati argumentoz q̄si qd̄a p̄ncipia sūt ip̄i. n. sūt q̄ p̄tinet argumenta. oē autem qd̄ p̄tinet: ei⁹ qd̄ p̄tinet p̄ncipiū est. Idcirco ait Cicero veluti quedā elementa argumentoz videri locos hos quos supi⁹ posuit. cautissimēqz adiecit q̄si qd̄a elementa. Illō. n. itegre elementa s̄ q̄si ī similitudie elementoz sūt bi loci: q̄ ī argumentis efficiēdis sumūt. Idcirco qm̄ argumentoz qd̄a vidēt ēē p̄ncipia. aliq̄n elementū oē minima p̄s ē ei⁹ qd̄ elementū ē. et id qd̄ ex elementis efficiē: p̄tis vice p̄tingit: vt l̄e orationez. at vero locus non p̄s argumenti sed totus est. est enim significatio quedam: et demonstratio ad reperiendū argumentū data: vt si locus respexeris: noueris vbi conditur: vñ duci debeat argumentum. Sed reliqua ad Trebatij expeditissime dicta sunt. blanditurqz ei etiam breuia posse sufficere acuminis prerogatiua p̄serti cū sit iuris occupatione restrict⁹: et tēp⁹ legēdi plura nō h̄eat. S̄ qm̄ vt inq̄t auidissimū studij ad has doctrinaz epulas recepit: non vult degustatū: sed satiatū reliquere: vt ne desit aliqd̄: s̄ d̄ pleno etiā reliquat. factaqz ē a cōiuādo trāslatio iucūditissima. Declaratis oib⁹ igitur locis eozūqz exemplis diligēter expositis pauca quedā de locoz vi atqz ordine disputabo: qbus plenissima disputatione expeditis: ad ea q̄ restāt explanāda transgrediar: s̄ id tertio iaz volumine faciendū ē: qm̄ liber. Secundus habet propriū modum.

Ciusdez Boetij in Topica Liceronis commentariorum liber tertius.

Interqz latiorē. M. T. diuisionē de numeratis superi⁹ locis aggrediar: pauca vt sum pollicit⁹ de vi atqz ordine locoz mihi vident ēē tractanda: vt eoz natura diligēti⁹ cognita facili⁹ se argumentoz copia subministret. Primum igitur qm̄ loci omnes diuisi sunt in eos: q̄ in ip̄so hererēt: de quo querit⁹: et in eos qui extrinsec⁹ assumerent⁹: vidēdū est q̄ nā sunt bi loci qui in ip̄so heret: de quo querit⁹: vt qd̄ ab ip̄is differat: inq̄b⁹ herere dicunt. atqz illud qdem planissime expeditū est: ip̄os dici terminos illos q̄ ī q̄one versatur: hoz ēē alterū p̄dicatū: altez vō subiectū supior expeditio patefecit. Ab eo igitur termino e quo agitur qd̄ differt loc⁹ a toto: quādo qdem idē est ip̄m ēē qd̄ totus. neqz enī est aliud esse quēlibet terminū in q̄one propositum: q̄ totus esse terminum eundē qui in q̄one est p̄stitut⁹. de p̄tibus quoqz idē dicem⁹. nā si omnes p̄tes afficiūt id: cui⁹ p̄tes sūt: terminūqz in q̄one p̄positū sue p̄tes efficiūt: nō est dubiū qn̄ p̄tes quoqz omnes cōueniētes id ēē qd̄ ip̄m ē in q̄one p̄positū rectissime intelligant. Notatio vō eodē mō illō ip̄m ē qd̄ in q̄one p̄ponit. rē enī vnāquāqz omne vocabulū designat ac denotat. fit igitur vt totū: p̄tes: ac nota idē qd̄ ē ip̄m de quo querit⁹ esse vidant. In tāta igitur similitudine rez dāda ē differētia. neqz enī vt dcm̄ est: si loc⁹ heret in eo ip̄so de quo querit⁹: atqz ab ip̄so de quo queritur: capi non potest argumentum: fieri potest vt locus idem esse possit: quod ipsum est. Sed hec differentia est: ipsum est: quod confuse ac singulariter itelligitur: vt homo in eo sc̄st totū suū: qd̄ ē v̄s finitio. Ip̄i⁹ igitur totū ab eo quod ip̄s est itelligentia separāt quod illud qd̄ singulariter itelligitur hoc vero sub generis ac differentiaz enumeratione monstrat. Diuidit enī diffinitio atqz disptit. totūqz patefacit